

Rygkirurgisk organisation

Dansk Neurokirurgisk Selskab

Overlæge Michael John Albeck,
overlæge Torben Bøge-Rasmussen, overlæge Ole Fedders,
overlæge Carsten Juul Nielsen & afdelingslæge Jesper Lundberg

Inden for de fleste specialer sker der i disse år en stigende specialisering. Dette nødvendiggør nye måder at organisere sig på. Det er både et spørgsmål om at skabe et vagtberedskab, der sikrer en sufficient dækning af specialiserede funktioner, og et spørgsmål om resurseudnyttelse og kompetenceudvikling på et højt fagligt niveau.

I neurokirurgien er de to hovedområder den kraniale og den spinale kirurgi. Begge hovedområder kunne tidligere varetages af det almindelige neurokirurgiske beredskab, men i takt med indførelse af avancerede behandlingsmetoder har der vist sig et behov for reorganisering af blandt andet rygkirurgien.

Når man planlægger den rygkirurgiske organisation, er der en række forhold, der skal inddrages i overvejelserne: Hvilket speciale eller hvilke personer besidder kompetencen? Hvilke opgaver kan varetages af de allerede eksisterende team? Hvor hurtigt skal behandlingen foregå?

Rygkirurgi foretages både af de neurokirurgiske og de ortopædkirurgiske afdelinger. Den tidligere relative veldefinerede grænse mellem det neurokirurgiske og det ortopædkirurgiske speciale er gradvis blevet mere udflydende. Organisatoriske forandringer kræver derfor en inddragelse af begge de kirurgiske specialer foruden en række medicinske og parakliniske specialer.

Der er store forskelle mellem organisationen af rygkirurgien på de fem neurokirurgiske afdelinger i Danmark (Tabel 1). På Århus Sygehus har man gennem mere end ti år haft en fælles neurokirurgisk/ortopædkirurgisk rygvagt. På Odense Universitetshospital er der i efteråret 2004 etableret et fælles neurokirurgisk/ortopædkirurgisk-rygkirurgisk afsnit, og man er ved at opbygge en fælles rygkirurgisk vagtordning. På H:S Rigshospitalet, Amtssygehuset i Glostrup og Aalborg Sygehus er der ikke etableret rygkirurgiske beredskaber.

Der foregår overalt en løbende udvikling af samarbejdet mellem de to rygkirurgiske specialer med bl.a. fælles ambulatorier og fælles behandlingsregimener.

Der har gennem årene været en stadig diskussion af timingen af akut rygkirurgi. Specielt i forbindelse med traumatiske rygmarskader har der været stor uenighed om, hvorvidt det var skadeligt eller gavnligt at foretage akut/fremskyndet operation af columnafrakturer. En gennemgang af den foreliggende litteratur tyder på, at operationen mest optimalt foretages inden for de første par døgn.

Cauda equina-syndrom er blevet betragtet som en hyperakut operationsindikation. Nyere opgørelser tyder dog på, at resultatet er det samme, blot operationen foretages inden for 48 timer. Som ved andre sygdomme må timingen dog hvile på et konkret skøn, der i hvert enkelt tilfælde foretages i samråd med den vagthavende neurokirurg.

Der foreligger kun få studier vedrørende timingen ved metastatisk tværsnitssyndrom. Formentlig er operation for metastatisk tværsnitssyndrom inden for 1-2 døgn kun påkrævet i få tilfælde. Behandling af patienter med akut traumatisk rygmarskade kræver specialuddannet plejepersonale og læger med erfaring i behandling af denne patientkategori. Den specialiserede behandling af patienter med para- og tetraplegi bør derfor også fremover foregå på de to centre på neurokirurgisk afdeling på henholdsvis Rigshospitalet og Århus Sygehus. Selve den rygkirurgiske behandling kan dog varetages af både neurokirurger og ortopædkirurger.

Der er endnu ikke fundet en fælles model for organisationen af rygkirurgien i Danmark. Der ses et stadig øget samarbejde mellem de to rygopererende specialer med fælles sengeafsnit og vagtberedskaber, men et egentligt rygkirurgisk speciale er næppe aktuelt.

Korrespondance: Michael John Albeck, Neurokirurgisk Afdeling NK, Århus Sygehus, Århus Universitetshospital, DK-8000 Århus C. E-mail: albeck@dadlnet.dk

Interessekonflikter: Ingen angivet

Tabel 1. Samarbejdet mellem de fem neurokirurgiske afdelinger og de ortopædkirurgiske afdelinger.

	Fælles ambulatorium	Fælles rygvagt	Fælles afsnit	Aftale om arbejdsdeling	Sammenfaldende sygdomskategorier
Aalborg Sygehus				×	
Århus Sygehus . . . . . (×)		×			×
Odense Universitetshospital	×	(×)	×		
Amtssygehuset i Glostrup	×				
H:S Rigshospitalet				×	×